ដំណើរវិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយភាពស្មុគស្មាញនៃសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤

ថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៤

លឹម ជ័យឫទ្ធ

អ្នកស៊ើបអង្កេតការណ៍ដំណើរកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម,

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សេចក្តីសង្ខេប

បន្ទាប់ពីការបិទបញ្ចប់ទាំងស្រុងសំណុំរឿង០០១ ករណី កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច និងការបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ មានចម្ងល់ជាច្រើនបានឡើងទាក់ទងនឹងដំណើរវិវឌ្ឍន៍នៃសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ថាតើសំណុំរឿងទាំងពីរនេះអាចនឹងត្រូវបានលើកយកមកជំនុំជម្រះសេចក្តីដូចជាសំណុំរឿង០០១ និង០០២ ដែរឬយ៉ាងណា ។

ចាប់តាំងពីមានការបើកការស៊ើបអង្កេតជាផ្លូវការពីសំណាក់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ជនសង្ស័យចំនួន៥រូប ត្រូវបានបង្ហាញថា មានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ។ សំណុំរឿងទាំងពីរនេះ កំពុងតែស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ប៉ុន្តែរហូតមកទល់នឹងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ពុំទាន់មានជនសង្ស័យណាម្នាក់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាផ្លូវការនៅឡើយ ហើយអត្តសញ្ញាណរបស់ជនសង្ស័យទាំង៥រូប ក៏កំពុងស្ថិតនៅជាការសម្ងាត់ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី មានសារព័ត៌មានជាតិ និងអន្តរជាតិជាច្រើន បានផ្សព្វផ្សាយជាបន្តបន្ទាប់ពីឈ្មោះរបស់ជនសង្ស័យទាំង៥រូប បន្ទាប់ពីមានការលេចធ្លាយនូវឯកសារសម្ងាត់របស់តុលាការនៅអំឡុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ ។ អ្នកទាំង៥រូបត្រូវបានសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ អះអាងថា ជាបុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្រោមដែនយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងជាអ្នកដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងនៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ ។[១]

ទោះបីជា នៅពេលបច្ចុប្បន្នសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ បានឈានទៅដល់ដំណាក់កាលបង្ហាញអំពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម ទទួលយកសំណើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមានការអនុញ្ញាតឲ្យ

---

[១] *សេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង ឡូរ៉ង់ កាសប៉ឺ អានសឺម៉េត* (Laurent Kasper-Ansermet) "*Decision on Personal Jurisdiction and Investigative Policy Regarding Suspect*" *ចុះថ្ងៃទី២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២, កថាខណ្ឌទី១០ និង២៨ ។*

មេធាវីតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចចូលពិនិត្យមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿងក៏ដោយ ក៏ដំណើរវិវឌ្ឍន៍នៃសំណុំរឿងនេះនាពេលកន្លងទៅបានជួបប្រទះនឹងឧបសគ្គជាច្រើនៗ នៅអំឡុងពេលនៃដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ លោក បាន គីមូន នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាកាលពីឆ្នាំ២០១០ ប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ធ្លាប់បានបង្ហាញអំពីជំហរពុំចង់ឲ្យមានសំណុំរឿងបន្ថែមក្រៅពីសំណុំរឿង០០១ និង០០២ ដោយលើកឡើងពីហេតុផលអស្ថិរភាព និងអាចបង្កឲ្យមានចលាចលសង្គម ហើយប៉ះពាល់ដល់គោលនយោបាយផ្សះផ្សាជាតិរបស់កម្ពុជាៗ[២] រីឯ ភាគីជាតិនៃតុលាការកាត់ទោសអតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម រាប់ចាប់តាំងពីសហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ សុទ្ធតែបានបង្ហាញជំហរពុំគាំទ្រឲ្យមានការចោទប្រកាន់បន្ថែមលើជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ដោយបានផ្ដល់នូវហេតុផលផ្សេងៗគ្នាៗ ដំណើរពុំយល់ស្របគ្នារវាងភាគីជាតិ និងភាគីអន្តរជាតិ ចំពោះការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ត្រូវបានអ្នកជំនាញអន្តរជាតិ និងអ្នកតាមដានដំណើរវិវឌ្ឍន៍នៃសាលាក្ដីខ្មែរក្រហមមើលឃើញថា បណ្ដាលមកពីការទទួលរងឥទ្ធិពលនយោបាយពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដែលបានប្រឆាំងដាច់ខាតចំពោះការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យថ្មីបន្ថែមទៀតៗ[៣]

មានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិចំនួន៣រូបហើយ ដែលបានសម្រេចចិត្តលាឈប់ជាបន្តបន្ទាប់ ក្រោយពីមានបញ្ហាចម្រូងចម្រាសពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ៗ[៤] អង្គការសហប្រជាជាតិបានចេញសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ជាបន្តបន្ទាប់ ដោយបង្ហាញអំពីការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងដំណើរការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ និងបានសម្រេចតែងតាំង

---

[២] របាយការណ៍របស់ Open Society Justice Initiative ដែលមានចំណងជើងថា *"The Future of Cases 003/004 at the Extra0dinary Chambers in the Courts of Cambodia"* ដែលចេញផ្សាយខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ ទំព័រទី២ [បន្ទាប់ពីនេះនឹងហៅថា OSJI : The Future of Case 003/004]ៗ របាយការណ៍នេះ អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/eccc-report-cases3and4-100112_0.pdf ៗ សូមមើលបន្ថែម សុខ ខេមរា, "ភាពចម្រូងចម្រាសរវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះការស៊ើបអង្កេតសំណុំរឿង០០៣", វិទ្យុសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក, ថ្ងៃទី១៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១១ៗ http://khmer.voanews.com/content/in-turbulent-week-for-tribunal-rising-concerns---analysis-121806374/1142961.html

[៣] Seth Mydans, *"Efforts to Limit Khmer Rouge Trials Decried"* ,កាសែត ញ៉ូវយក ថែមស៍ ចុះផ្សាយថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ៗ សូមមើលផងដែរ Ek Madra, *"Cambodian PM Rejects Wider Khmer Rouge Trials"* កាសែត រ៉យទ័រស៍ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ៗ សូមមើលបន្ថែម Anne Heindel, *"Decision on Case 004 Suspect's Right to Counsel"* គម្រោងឃ្លាំមើលសាលាក្ដីខ្មែរក្រហម, ថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ៗ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.cambodiatribunal.org/wp-content/uploads/ 2013/08/commentary_130604-english.pdf

[៤] ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិទាំងបីរូប ដែលបានសុំលាឈប់ពីមុខតំណែងនោះ រួមមាន ចៅក្រម ម៉ាកសែល ឡឺម៉ុង (Marcel Lemond) ចៅក្រម ស៊ីកហ្វ្រេដ ប៊្លុង (Siegfried Blunk) និងចុងក្រោយ ចៅក្រម ឡូរ៉ង់ កាសប៉ឺ អានសឺម៉េត (Laurent Kasper-Ansermet) ៗ

ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមួយរូបថ្មីទៀត គឺលោក ម៉ាក ហាមិន ដើម្បីបន្តកិច្ចការងារស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ។[៥]

ការវិវឌ្ឍចុងក្រោយមួយទៀត គឺការស្លាប់របស់ ស៊ូ ម៉េត ដែលជាជនសង្ស័យមួយរូបក្នុងចំណោមជនសង្ស័យចំនួនពីររូបក្នុងសំណុំរឿង០០៣ កាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។[៦] ជនសង្ស័យរូបនេះត្រូវបានរំពឹងថា អាចនឹងត្រូវបានចាប់ខ្លួនមកកាត់ទោសដោយសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។ ជនសង្ស័យ ស៊ូ ម៉េត បានស្លាប់កាលថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ដោយសារជំងឺ ។[៧] ស៊ូ ម៉េត ធ្លាប់ធ្វើជាទីប្រឹក្សាក្រសួងការពារជាតិមានឋានន្តរស័ក្តិជាឧត្តមសេនីយ៍ទោ ក្រោយពេលចូលសមាហរណកម្ម ដែលត្រូវបានដឹងថាចាប់ផ្តើមតាំងពីខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៩ ។ នៅអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ស៊ូ ម៉េត ធ្លាប់មានតួនាទីជាមេបញ្ជាការកងពល៥០២ និងជាមេបញ្ជាការកងទ័ពអាកាសរបស់ខ្មែរក្រហម ។[៨] ការស្លាប់នេះ ត្រូវបានមេធាវី ម៉ៃឃើល ការណាវ៉ាស ដែលជាអតីតមេធាវីការពារក្តីឲ្យជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងសំណុំរឿង០០២ និងត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យធ្វើជាមេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យមួយរូបផ្សេងទៀតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ អះអាងថា ការស្លាប់របស់ ស៊ូ ម៉េត នឹងពុំប៉ះពាល់ដល់កិច្ចដំណើរស៊ើបអង្កេតលើកូនក្តីរបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង០០៣នេះឡើយ ។[៩] ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី ឋានៈជាមេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៣ របស់មេធាវី ម៉ៃឃើល ការណាវ៉ាស និងមេធាវី អាង ឧត្តម ត្រូវបានបដិសេធដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន ។ ការបដិសេធនេះគឺដោយសារមានការព្រួយបារម្ភអំពីបញ្ហាទំនាស់ផលប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងការការពារកូនក្តី ។[១០]

---

[៥] OSJI : The Future of Case 003/004, ទំព័រ១១ ។

[៦] *LAUREN CROTHERS និង PHORN BOPHA, កាសែត ឌឹ ខេមបូឌា ដេលី, "Khmer Rouge War Crimes Suspect Sou Met Dead" ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.cambodiadaily.com/archives/khmer-rouge-war-crimes-suspect-sou-met-dead-32184/ ។ សូមមើលផងដែរ សុខ ខេមរា, "ជនសង្ស័យម្នាក់នៃសំណុំរឿងកាត់ទោសខ្មែរក្រហមបានស្លាប់មុនពេលកាត់ទោស" , វិទ្យុសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក, ថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://khmer.voanews.com/content/khmer-rouge-suspect-in-case-003-died/1689896.html*

[៧] *សុខ ខេមរា, "ជនសង្ស័យម្នាក់នៃសំណុំរឿងកាត់ទោសខ្មែរក្រហមបានស្លាប់មុនពេលកាត់ទោស",វិទ្យុសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក,ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://khmer.voanews.com/content/khmer-rouge-suspect-in-case-003-died/1689896.html*

[៨] *ដដែល ។ ដូចខាងលើ ។*

[៩] *LAUREN CROTHERS និង PHORN BOPHA, កាសែត ឌឹ ខេមបូឌា ដេលី, "Khmer Rouge War Crimes Suspect Sou Met Dead" ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.cambodiadaily.com/archives/khmer-rouge-war-crimes-suspect-sou-met-dead-32184/*

[១០] *Julia Wallace, កាសែត ឌឹ ខេមបូឌា ដេលី, "Judge Removes Case 003 Suspect's Lawyers" ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.cambodiadaily.com/archives/judge-removes-case-003-suspects-lawyers-51056/*

ចាប់ពីខែមករា រហូតដល់ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ មានការវិវឌ្ឍថ្មីៗជាច្រើនក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤។ បើយោងតាមសេចក្តីប្រកាសជាច្រើនរបស់អង្គភាពគាំពារការពារក្តីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ជនសង្ស័យទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ មានមេធាវីតំណាងរៀងៗខ្លួនដែលចាត់តាំងដោយអង្គភាពនេះ ដើម្បីការពារជនសង្ស័យនៅចំពោះការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តខុសក្រិដ្ឋកម្មនៅអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណា មេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យទាំងអស់នោះ នៅពុំទាន់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យពិនិត្យមើលឯកសារដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងនៅឡើយទេ។

ការវិវឌ្ឍចុងក្រោយបង្អស់នៃសំណុំរឿងទាំងពីរនេះ គឺនៅថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ដោយស្នើឲ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរទៅលើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ ឬយេនឌ័រ រួមទាំងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ នៅតាមបណ្តាស្រុកសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចស៊ើបសួរនៃសំណុំរឿងនេះ។[១១]

ខាងក្រោមនេះ នឹងមានការបង្ហាញពិស្តារអំពីប្រវត្តិនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមដំបូង រហូតដល់ដំណើរវិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗចុងក្រោយបង្អស់នៃសំណុំរឿងទាំងពីរនេះ រួមទាំងឧបសគ្គជាច្រើនដែលបានធ្វើឲ្យរាំងស្ទះ និងបានអូសបន្លាយការស៊ើបអង្កេតអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ។

ប្រវត្តិនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ អតីតសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ រ៉ូប៊ឺត ប៉ុទីត បានសម្រេចបើកការស៊ើបអង្កេតថ្មីចំនួន២ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ បន្ទាប់ពីមានការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យចំនួន៥រូបក្នុងសំណុំរឿង០០១ និង០០២ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧។ ការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ត្រូវបានធ្វើឡើង ទោះបីជាមានការជំទាស់ពីសំណាក់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ លោកស្រី ជា លាង យ៉ាងណាក្តី។ លោកស្រី ជា លាង បានបង្ហាញអំពីមូលហេតុដែលនាំឲ្យមានការជំទាស់ថា ដោយសារតែជនសង្ស័យទាំង៥រូបដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ពុំស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ព្រោះអ្នកទាំង៥រូបនោះពុំមែនជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ហើយក៏ពុំមែនជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងនៅ

[១១] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសំណុំរឿង០០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះអាចរកមើលបានតាមរយៈអាស័យដ្ឋានគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/30193

ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដែរ ។[១២] ដោយសារតែពុំមានការព្រមព្រៀងគ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ ដើម្បីបើកការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿងទាំងពីរនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ រ៉ូប៊ឺត ប៉ិទីត បានដាក់ញត្តិមួយស្តីពីកំណត់ហេតុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នាទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោះស្រាយបញ្ហានេះ ។ ប៉ុន្តែ អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលមានចៅក្រម៥រូប (បីរូបជាចៅក្រមជាតិ និងពីររូបជាចៅក្រមអន្តរជាតិ) ពុំអាចចេញសេចក្តីសម្រេចណាមួយបាន ដោយសារមិនអាចស្វែងរកសំឡេងឯកឆន្ទ ឬសំឡេងភាគច្រើនដាច់ខាត ដើម្បីចេញសេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ។[១៣] ដោយសារតែពុំមានសេចក្តីសម្រេចដូច្នេះ យោងតាមវិធាន ៧៤(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សំណុំរឿងនេះត្រូវបានសន្មតថាត្រូវបន្តទៅការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបើកការស៊ើបអង្កេតតាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ។

នៅថ្ងៃទី៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ ព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទីបានបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទីពីរទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបើកកិច្ចស៊ើបសួរតាមផ្លូវតុលាការសម្រាប់សំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី ចាប់តាំងពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ សំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ បានត្រូវទុកចោលនៅក្នុងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដោយពុំមានជនសង្ស័យណាម្នាក់ត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណជាផ្លូវការ ឬក៏ត្រូវបានចាប់ខ្លួនឡើយ ។ ឧបសគ្គចម្បងដែលត្រូវបានមើលឃើញ គឺដោយសារសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងចៅក្រមជាតិនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះទាំងអស់បានចេញសេចក្តីសម្រេចស្របគ្នា រារាំង និងប្រឆាំងនឹងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់សហភាគីអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនដែលចង់ឲ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿងទាំងពីរនេះបន្តទៅមុខ ។[១៤]

ការលាឈប់ពីតំណែងជាបន្តបន្ទាប់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១១ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិទី២ គឺលោក ស៊ីកហ្វ្រេដ ប៊្លុង (*Siegfried* Blunk) ដែលចូលកាន់តំណែងជំនួសលោកចៅក្រម ម៉ាកសែល ឡឺម៉ុង (Marcel Lemond) ដែលបានលាឈប់ពីមុខតំណែងកាលពីថ្ងៃទី៣១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០ ទំនងជាបានយល់ស្របជាមួយ

---

[១២] *សេចក្តីប្រកាសដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១១ ។ សេចក្តីប្រកាសនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ* [*http://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/media/5-Press%20release%20by%20the%20National%20Prosecutor-10%20May%202011-Eng.pdf*](http://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/media/5-Press%20release%20by%20the%20National%20Prosecutor-10%20May%202011-Eng.pdf)

[១៣] "*Decision on Personal Jurisdiction and Investigative Policy Regarding Suspect*" *ចុះថ្ងៃទី២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២, កថាខណ្ឌទី៣ ។*

[១៤] Anne Heindel, "*Decision on Case 004 Suspect's Right to Counsel*" *ថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ* [*http://www.cambodiatribunal.org/wp-content/uploads/ 2013/08/commentary_130604-english.pdf*](http://www.cambodiatribunal.org/wp-content/uploads/2013/08/commentary_130604-english.pdf)

សមភាគីជាតិរបស់ខ្លួន គឺចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង សម្រេចបិទបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេតសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ដោយពុំមានការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យណាម្នាក់ឡើយ ។ ការសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស៊ីកហ្វ្រេដ ប៊្លុង ក្នុងការបិទបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ បានទទួលរងការរិះគន់ពីសំណាក់អង្គការសិទ្ធិមនុស្សជាតិ និងអន្តរជាតិ ថាមិនបានធ្វើការដោយអព្យាក្រឹត្យក្នុងសំណុំរឿងទាំងពីរនេះឡើយ ។ បន្ទាប់ពីទទួលរងការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងពីសំណាក់អង្គការសិទ្ធិមនុស្សរួមទាំងស្ថាប័នឯករាជ្យជាច្រើនរូបមក ចៅក្រម ស៊ីកហ្វ្រេដ ប៊្លុង បានសម្រេចលាឈប់ពីមុខតំណែងនៅថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ ។[១៥]

នៅថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង គឺលោក ឡូរ៉ង់ កាសប៉ឺ អានសឺម៉េត (*Laurent Kasper-Ansermet*) បានចូលកាន់តំណែងជំនួសចៅក្រម ប៊្លុង ដែលបានលាលែងពីមុខតំណែង ។[១៦] នៅថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ គឺរយៈពេលបីថ្ងៃបន្ទាប់ពីចូលកាន់តំណែង ចៅក្រម អានសឺម៉េត បានចេញដីកាមួយឲ្យបើកការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ឡើងវិញ បន្ទាប់ពីពិចារណាឃើញថា ការស៊ើបអង្កេតនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីររូប នៅពុំទាន់ធ្វើបានពេញលេញ ។[១៧] ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី សិទ្ធិអំណាចក្នុងការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ របស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង អានសឺម៉េត ត្រូវបានជំទាស់ជានិច្ចជាកាលដោយចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ យូ ប៊ុនឡេង ។[១៨] ការជំទាស់នេះត្រូវបានចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ផ្តល់ហេតុផលថា ដោយសារតែចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុងពុំទាន់ត្រូវបានតែងតាំងជាផ្លូវការណាមួយ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មាត្រា២៦ និងមាត្រា២៧ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងមាត្រា៣ និងមាត្រា៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ ។[១៩] នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានចេញបញ្ញាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមួយផ្ញើជូនចៅក្រម អានសឺម៉េត ដោយបង្គាប់ថា ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង អានសឺម៉េត "ត្រូវតែបញ្ឈប់ជាបន្ទាន់នូវសកម្មភាព

---

[១៥] គីម ម៉ារីយ៉ាន, ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត, លេខ១៨៣, ខែវិច្ឆកា ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ៣២ ។

[១៦] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។

[១៧] "*Decision on Personal Jurisdiction and Investigative Policy Regarding Suspect*" ចុះថ្ងៃទី២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២, កថាខណ្ឌទី៥ ។

[១៨] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។ សេចក្តីប្រកាសនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/17285

[១៩] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/17495

ខុសច្បាប់របស់ខ្លួន» ។[២០] បន្ទាប់ពីមានការបដិសេធពុំទទួលស្គាល់ពីសំណាក់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចំពោះតួនាទីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមីនាឆ្នាំ២០១២ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង លោក ឡូរ៉ង់ កាសប៉ឺ អានសឺម៉េត បានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយ ដោយប្រកាសលាឈប់ពីមុខតំណែង និងបានអះអាងថា "ការជំទាស់យ៉ាងសកម្មដោយលោកចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង នៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ បាននាំទៅដល់ស្ថានការណ៍នៃភាពមិនអាចដំណើរការបាននៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ [....] កាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននេះ លែងអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំបំពេញការងាររបស់ខ្ញុំដោយត្រឹមត្រូវ និងដោយសេរីទៀតហើយ» ។[២១] នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដដែលនេះ ចៅក្រម អានសឺម៉េត បានបញ្ជាក់ថា ការលាលែងពីមុខតំណែងនេះមានអានុភាពគិតចាប់ពីថ្ងៃ៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២ តទៅ ។

ក្រោយពីការប្រកាសលាឈប់ពីតំណែងរបស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង អង្គការសហប្រជាជាតិបានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយ ដោយប្រកាសអំពីក្តីព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងរបស់ខ្លួនចំពោះដំណើរការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ អង្គការសហប្រជាជាតិបានថ្លែងសង្កត់ធ្ងន់ថា កិច្ចស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿងទាំងពីរនេះត្រូវតែត្រឡប់មកក្នុងស្ថានភាពវិជ្ជមាន និងថា នីតិវិធីក្នុងការជ្រើសរើសសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិថ្មីកំពុងចាប់ផ្តើម ។[២២]

នៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន (Mark B. Harmon) ត្រូវបានឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាសម្រេចតែងតាំងជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហម តាមសំណើរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីបន្តកិច្ចការស៊ើបអង្កេតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។[២៣]

---

[២០] សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។ សេចក្តីប្រកាសនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/17285

[២១] ដដែលដូចខាងលើ ។

[២២] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកនាំពាក្យអគ្គលេខាធិការនៃអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីអំពី អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, ផ្ញើនៅទីក្រុងញូវយ៉ក, ថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.un.org/sg/statements/index.asp?nid=5961 ។ សូមមើលផងដែរ UN News Centre, "*UN Voices Concern as Second Judge Resigns from Cambodia Genocide Court*" http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41578&Cr=Cambodia&Cr1. "*UN concerned over Khmer Rouge tribunal row,*" ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២, World Radio, អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://worldradio.ch/wrs/news/wrsnews/un-concerned-over-khmer-rouge-tribunal-row.shtml?29786

[២៣] "ការរៀបចំដំណើរមកដល់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ" ,ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២ ។ សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាននេះ អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/21715

ការបង្ហាញព័ត៌មានស្ដីពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងបទចោទប្រកាន់

នៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន បានចេញសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈមួយ ដោយពុំមានការចូលរួមពីសំណាក់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ យូ ប៊ុនឡេង បង្ហាញអំពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែមចំនួន១៤ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៤ និងបានអញ្ជើញសាក្សី និងជនរងគ្រោះ ដែលមានជាប់ទាក់ទងនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នោះ ឲ្យមកទំនាក់ទំនាក់ជាមួយនឹងសាលាក្ដីខ្មែរក្រហម ។[២៤] សេចក្ដីថ្លែងការណ៍នេះ បានបង្ហាញថា ការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿងនេះនៅតែបន្តដំណើរការ ហើយព័ត៌មានចាំបាច់មួយចំនួនត្រូវបានបង្ហាញជូនជនរងគ្រោះ ដែលមានបំណងចង់ដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ។[២៥] ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែមទាំង១៤កន្លែងនោះមានដូចជា ៖

ក) ខេត្តបាត់ដំបង

- មន្ទីរសន្តិសុខធិបតី និងការដ្ឋានទួលមេស : ស្ថិតនៅឃុំធិបតី ស្រុកគាស់ក្រឡ ខេត្តបាត់ដំបង
- ភ្នំត្រដាក់ចិត្ត និងអន្លង់វិលប្រែង : ស្ថិតនៅភូមិឫស្សីព្រះ ឃុំឆ្នាល់មាន់ ស្រុកគាស់ក្រឡ ខេត្តបាត់ដំបង
- មន្ទីរសន្តិសុខតំបន់១ និងកន្លែងសម្លាប់ដំណាក់វាំង : ស្ថិតនៅភូមិបាណន់ ឃុំកន្ទឺ ស្រុកបាណន់ ខេត្តបាត់ដំបង

ខ) ខេត្តពោធិ៍សាត់

- រណ្ដៅទួលសេះញ៉ាំ្វ និងវាលពិឃាតព្រៃក្រជៅ : ស្ថិតនៅឃុំរំលេច និងឃុំខ្នារទទឹង ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ (ការប្រព្រឹត្តលើខ្មែរក្រោម)
- គុកភូមិវាល : ស្ថិតនៅឃុំតាឡូ ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ (ការប្រព្រឹត្តលើខ្មែរក្រោម)
- គុកស្វាយជ្រុំ ហៅគុកភូមិថ្កោល និងគុកបឹងបាតកណ្ដាល ហៅត្រាក្រោល : ស្ថិតនៅឃុំបឹងបាតកណ្ដាល ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ (ការប្រព្រឹត្តលើខ្មែរក្រោម)

---

[២៤] សេចក្ដីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែមនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/25280

[២៥] របាយការណ៍របស់ Open Society Justice Initiative ដែលមានចំណងជើងថា *"Recent Development at the Extra0dinary Chambers in the Courts of Cambodia"* ដែលចេញផ្សាយខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រទី១២ និង១៣ [បន្ទាប់ពីនេះនឹងហៅថា OSJI : Recent Development at the ECCC] ។ របាយការណ៍នេះ អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/eccc-report-20130322_0.pdf

-ទីតាំងសម្ងាប់វត្តច័ន្ទវង្សី-រណ្តៅសាកសពរួម និងអណ្តូងសាកសពរួមនៅភូមិកូន ត្នោត ប្តូ ភូមិចាម ៖ ស្ថិតនៅឃុំរំលេច ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ (ការប្រព្រឹត្តលើប្រជាជនជម្លៀសពីភូមិភាគបូព៌ា)

-កន្លែងសម្លាប់វាលបាក់ចិញ្ចៀន ៖ ស្ថិតនៅឃុំស្រែស្តុក ស្រុកកណ្តៀង ខេត្តពោធិ៍សាត់ (ការប្រព្រឹត្តទៅលើប្រជាជនជម្លៀសពីភូមិភាគបូព៌ា)

គ) ខេត្តតាកែវ

-កន្លែងសម្លាប់ព្រៃស្វុខុន និងមន្ទីរឃុំឃាំងវត្តអង្គសិរីមុនី ៖ ស្ថិតនៅភូមិស៊ីស្លា ឃុំផ្លាប្រជុំ ស្រុកកោះអណ្តែត ខេត្តតាកែវ (ការប្រព្រឹត្តទៅលើខ្មែរក្រោម)

-ព្រៃភូមិស្វែង វត្តអង្គុញ កន្លែងសម្លាប់ភូមិព្រាល និងភូមិសោម និងគុកវត្តសុបិន ៖ ស្ថិតនៅឃុំគោរព្រេច និងឃុំកំពែង ស្រុកគិរីវង្ស ខេត្តតាកែវ (ការប្រព្រឹត្តទៅលើខ្មែរក្រោម)

-មន្ទីរសន្តិសុខវត្តប្រធាតុ ៖ ស្ថិតនៅក្នុងឃុំគោកព្រេច ស្រុកគិរីវង្ស ខេត្តតាកែវ (ការប្រព្រឹត្តលើខ្មែរក្រោម)

-មន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ ៖ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ (ការប្រព្រឹត្តលើខ្មែរក្រោម និងជនជាតិដទៃទៀត)

ឃ) ខេត្តកំពង់ធំ

-គុកសម័យអាណានិគម ៖ ស្ថិតនៅទីរួមខេត្តកំពង់ធំ (ការបោសសម្អាតភូមិភាគកណ្តាល)

ង) ខេត្តកំពង់ចាម

-កន្លែងសម្លាប់ថ្នល់បែក ៖ ស្ថិតនៅឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ខេត្តកំពង់ចាម (ទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខវត្តបារាយណ៍ដាន់ដែក)[២៦]

បន្ទាប់មក នៅថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ យូ ប៊ុនឡេង បានចេញសេចក្តីប្រកាសពីរដាច់ពីគ្នាទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០៣ ។[២៧] នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ យូ ប៊ុនឡេង បានលើកឡើងថា ដីកាដែលលោក (យូ ប៊ុនឡេង) និងអតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ស៊ីកហ្វ្រេដ ប៊ុង បានចេញរួមគ្នាដើម្បីការបិទបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ដោយពុំមានការចោទប្រកាន់

---

[២៦] សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែមក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ។ សេចក្តីប្រកាសនេះ អាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/25280

[២៧] សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/25809

នៅតែបន្តមានសុពលភាពដដែល ។[២៨] ប៉ុន្តែ សម្រាប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន យល់ថា សំណុំរឿង០០៣ នៅពុំទាន់បិទបញ្ចប់នៅឡើយទេ ហើយកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេតនៅតែអាចបន្តធ្វើបាន ។[២៩] ចៅក្រម ហាមិន ថែមទាំងបានប្រើប្រាស់សេចក្តីប្រកាសនេះ ដើម្បីជាការជូនដំណឹងដល់ជនរងគ្រោះ និងសាធារណជនទូទៅអំពីព័ត៌មាននៃសំណុំរឿង០០៣ ដោយបង្ហាញអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ និងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត ។ បន្ថែមពីលើនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ហាមិន បានអំពាវនាវឲ្យជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ និងអ្នកដែលធ្លាប់បានដឹងឮអំពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះអាចចូលរួមក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ក្នុងនាមជាសាក្សី ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬជាអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។[៣០] បទចោទប្រកាន់ និងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៃសំណុំរឿង០០៣ ដែលត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ មានដូចខាងក្រោម ៖

> *“នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ សម្រាប់សំណុំរឿង០០៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានចោទថាសមាជិកកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា កងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពអាកាសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញានៃទីក្រុងហ្សឺណែវ អំពើមនុស្សឃាត និងអំពើទារុណកម្មនៅក្រោមក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦ នៅចន្លោះពីខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ទៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។*
>
> *យោងតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការបញ្ជាក់ដូចតទៅៈ កងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា កងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពអាកាសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានបោសសម្អាតកងពលយោធា ។ មនុស្សដែលត្រូវបានបោសសម្អាតត្រូវបានចាប់ខ្លួនតាមអំពើចិត្ត ដាក់ឃុំឃាំងដោយខុសច្បាប់ ធ្វើទារុណកម្ម ធ្វើមនុស្សឃាត និងទទួលរងពលកម្មដោយបង្ខំ ។ កម្មករ អ្នកនេសាទ និងប្រជាជនដែលត្រូវបានសម្គាល់ថាជា “ជនក្បត់” ជនបរទេស (លោកខាងលិច ថៃ និងវៀតណាម) ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅក្នុងដែនទឹករបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬត្រូវបានចាប់ពង្រត់*

---

[២៨] OSJI : Recent Development at the ECCC, ទំព័រទី១៣ ។

[២៩] សេចក្តីប្រកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/25809

[៣០] ដដែល ។ ដូចខាងលើ ។

ពីតំបន់ព្រំដែន គឺជាជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះ ហើយបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះត្រូវបាន ប្រព្រឹត្តឡើងដោយកម្មាភិបាលនៃកងទ័ពដើងទីកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកងទ័ពកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យក្នុងអំឡុងពេលវាយលុកចូលប្រទេសវៀតណាមនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ និងឆ្នាំ ១៩៧៨។»

បន្ថែមពីលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅតំបន់ឆ្នេរប្រទេសកម្ពុជា ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿង ឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសម្រាប់សំណុំរឿង០០៣ បានបង្ហាញទីតាំងជាក់លាក់មួយ ចំនួនដែលឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះបានកើតឡើង។ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ មានដូចជា ៖

- មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ ៖ ស្ថិតនៅភ្នំពេញ
- ទីតាំងសម្លាប់ស្ទឹងតូច ៖ ស្ថិតនៅស្រុកពញាក្រែក ខេត្តកំពង់ចាម
- ការដ្ឋានសាងសង់ព្រលានយន្តហោះ ៖ ស្ថិតនៅឃុំក្រាំងលាវ ស្រុករលាប្អៀរ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង
- មន្ទីរសន្តិសុខកងពល៨០១ ៖ ស្ថិតនៅស្រុកវើនសៃ ខេត្តរតនគិរី
- ការដ្ឋានវាយថ្មស្ទឹងហាវ ៖ ស្ថិតនៅខេត្តកំពង់សោម
- មន្ទីរសន្តិសុខ និងទីតាំងសម្លាប់វត្តឥន្ទញាណ ៖ ស្ថិតនៅខេត្តកំពង់សោម
- មន្ទីរសន្តិសុខ ស-២២ ៖ ស្ថិតនៅខណ្ឌមានជ័យ រាជធានីភ្នំពេញ
- ចម្ការធូរេន ៖ ស្ថិតនៅភូមិរាម សង្កាត់រាម ខណ្ឌព្រៃនប់ ខេត្តព្រះសីហនុ
- ការដ្ឋានបិតត្រាំង ៖ ស្ថិតនៅសង្កាត់បិតត្រាំង ខណ្ឌព្រៃនប់ ខេត្តព្រះសីហនុ

ការទទួលស្គាល់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ទោះបីជាមានការជំទាស់ពីសំណាក់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ លើការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំ រឿង០០៣ និង០០៤ ដំណើរវិវឌ្ឍន៍នៃសំណុំរឿងទាំងពីរត្រូវបានមើលឃើញថា កំពុងមានការវិវឌ្ឍ ជឿនលឿនទៅមុខ។

ជាក់ស្តែង នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ គឺ២ថ្ងៃនៅមុនពេលចេញសេចក្តីប្រកាសទាក់ទងនឹង សំណុំរឿង០០៣ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន បានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយ ផ្តល់នីតិសម្បទា ទទួលស្គាល់ និងអនុញ្ញាតឲ្យចូលមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង ដល់មេធាវីតំណាងដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន១៨រូប ដែលតំណាងឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ក្នុងសំណុំរឿង០០៣។[៣១]

[៣១] សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់មេធាវី និងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣, ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣, ឯកសារD58។

បន្ទាប់មក នៅថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ចៅក្រម ម៉ាក ហាមិន បានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយទៀត ស្រដៀងគ្នានឹងសេចក្តីសម្រេចចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ដោយបានផ្តល់នីតិសម្បទា ទទួលស្គាល់ និងអនុញ្ញាតឲ្យចូលមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង ដល់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន២០រូប ទៀត ដែលមានបំណងតំណាងឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។[៣២] សេចក្តីសម្រេចនេះ ស្របគ្នាជាមួយនឹងទស្សនៈរបស់ចៅក្រមអន្តរជាតិទាំងពីររូបនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលបានលើកឡើងថា វិធានផ្ទៃក្នុង "បានផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិពិនិត្យសំណុំរឿងតាមរយៈមេធាវីតំណាងរបស់ខ្លួន គិតចាប់ពីពេលដាក់ពាក្យសុំ រហូតដល់ពេលសេចក្តីសម្រេចបដិសេធចោលពាក្យសុំនេះចូលជាស្ថាពរ ។[៣៣]

ការចាត់តាំងមេធាវីតំណាងជនសង្ស័យ

ដូចគ្នានឹងជនរងគ្រោះដែរ ជនសង្ស័យទាំង៥រូប ដែលមានឈ្មោះក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់ និងសិទ្ធិក្នុងការមានមេធាវីការពារក្តី ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង ។[៣៤] នៅពេលដំបូង អ្វីដែលត្រូវបានដឹងជាសាធារណៈ គឺមានតែជនសង្ស័យមួយរូបនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និងជនសង្ស័យមួយរូបនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ដែលបានអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងការមានមេធាវីការពារនេះ ។[៣៥]

ក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ជនសង្ស័យបានជ្រើសរើសអតីតប្រធានអង្គភាពគាំពារក្តី លោក រីឆាត រ៉ូជឺ (Richard Rogers) ធ្វើជាមេធាវីការពារក្តីអន្តរជាតិរបស់ខ្លួន និងលោក មុំ លុជ្ស ធ្វើជាមេធាវីជាតិ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារមានការជំទាស់ពីសំណាក់អង្គភាពគាំពារការពារក្តីចំពោះការជ្រើសរើសលោក រីឆាត រ៉ូជឺ ជនសង្ស័យបានជ្រើសរើសយកលោក ហ្គោរ៉ែន ស្លូតធី (Goran Sluiter) ជាមេធាវីអន្តរជាតិមួយរូបទៀតរបស់ខ្លួន ។ នៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ លោក ស្លូតធី ត្រូវបានតែងតាំងជាមេធាវីការពារក្តី

---

[៣២] សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់មេធាវីទាក់ទងនឹងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤, ចុះថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣, ឯកសារD126 ។ http://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/documents/courtdoc/2013-04-19%2013:22/D126_KH.PDF

[៣៣] Anne Heindel," *Civil Party Lawyers Granted Access to Case Files 003 & 004*", ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ។ *http://www.cambodiatribunal.org/wp-content/uploads/2013/08/commentary_130423.pdf* ។ សូមមើលផងដែរ "សេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាសម្រេចស្តីពីការទទួលយកអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់លោក រ៉ូប៊ីត ហាមីល, ឯកសារលេខD11/2/4/4 ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១, មតិយោបល់របស់ចៅក្រម LAHUIS និងចៅក្រម DOWNING, កថាខណ្ឌទី៦ ។

[៣៤] សូមមើលឯកសារ "ការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ" ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ ។ សូមមើលផងដែរ សុខ ខេមរា, "*War Crimes Tribunal Notified a Key Suspect*", វិទ្យុសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក, ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ ។

[៣៥] Anne Heindel, "*Decision on Case 004 Suspect's Right to Counsel*" ថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។

ជាផ្លូវការ ។ ចំណែកឯ ជនសង្ស័យមួយរូបក្នុងសំណុំរឿង០០៣ បានជ្រើសរើសយកមេធាវី ម៉ៃ យើល កាណាវ៉ាស និងមេធាវី អាង ឧត្តម ដើម្បីការពារក្តីឲ្យខ្លួននៅចំពោះមុខការចោទប្រកាន់របស់តុលាការ ។ មេធាវីទាំងពីររូបត្រូវបានតែងតាំងជាផ្លូវការ ដោយអង្គភាពគាំពារការពារក្តីនៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ នៅខណៈពេលដែលមេធាវីទាំងពីររូបនេះកំពុងបំពេញភារកិច្ចការពារក្តីឲ្យជនជាប់ចោទ អៀង សារី ក្នុងសំណុំរឿង០០២ ។[៣៦] ប៉ុន្តែ នៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ម៉ាក ហាមិន បានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយបដិសេធចំពោះការតែងតាំងមេធាវីទាំងពីររូប ដោយលើកឡើងថា កិច្ចការរបស់មេធាវីទាំងពីររូបក្នុងការការពារក្តីឲ្យជនជាប់ចោទ អៀង សារី និងការធ្វើជាមេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៣ អាចនឹងបង្កឲ្យមានបញ្ហាជម្លោះផលប្រយោជន៍ ទោះបីជា អៀង សារី បានស្លាប់ហើយក៏ដោយ ។ ចៅក្រម ហាមិន បានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនោះថា មេធាវី កាណាវ៉ាស និងមេធាវី អាង ឧត្តម ពុំមានគុណវុឌ្ឍិគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើជាអ្នកតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៣ទេ និងបានបញ្ជាឲ្យតុលាការតែងតាំងមេធាវីការពារក្តីថ្មីជំនួសកន្លែងរបស់មេធាវីទាំងពីររូប ។[៣៧] រហូតមកដល់ពេលនេះ ពុំទាន់ឃើញមានការតែងតាំងមេធាវីថ្មីជំនួសឲ្យមេធាវី កាណាវ៉ាស និងមេធាវី អាង ឧត្តម នៅឡើយទេ ។

រហូតដល់ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ទើបឃើញមានការតែងតាំងមេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យពីររូបផ្សេងទៀតដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ ក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។ នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសចុះថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ អង្គភាពគាំពារការពារក្តីនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបានសម្រេចចាត់តាំង លោក ប៊ិត ស៊ាងលីម និងលោក សូ មូស្សេទ្ធី ធ្វើជាសហមេធាវីជាតិតំណាងឲ្យជនសង្ស័យពីររូបផ្សេងគ្នានៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។[៣៨] បន្ទាប់មក នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសចុះនៅថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ អង្គភាពគាំពារការពារក្តីបានចាត់តាំងមេធាវីអន្តរជាតិមួយរូបផ្សេងទៀតគឺលោកស្រី ស៊ូហ្សាណា តូមាណូវ៉ិច (Suzana Tomanovic) ធ្វើជាសហមេធាវីអន្តរជាតិតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ដែលនឹងត្រូវធ្វើការងាររួមគ្នាជាមួយលោក សូ មូស្សេទ្ធី ។[៣៩] បន្ទាប់ពីលោកស្រី

---

[៣៦] ជនជាប់ចោទ អៀង សារី បានទទួលមរណភាពនៅព្រឹកថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ នៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាព ខ្មែរ-សូវៀត ។

[៣៧] *Julia Wallace*, កាសែត ឌឹ ខេមបូឌា ដេលី, *"Judge Removes Case 003 Suspect's Lawyers"* ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.cambodiadaily.com/archives/judge-removes-case-003-suspects-lawyers-51056/

[៣៨] សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គភាពគាំពារការពារក្តី ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤, លោក ប៊ិត ស៊ាងលីម និង លោក សូ មូស្សេទ្ធី ត្រូវបានចាត់តាំងជាមេធាវីការពារក្តីដើម្បីតំណាងជនសង្ស័យពីររូបក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។

[៣៩] សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គភាពគាំពារការពារក្តី ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤, លោកស្រី SUZANA TOMANOVIĆ ត្រូវបានចាត់តាំងជាមេធាវីការពារក្តី ដើម្បីតំណាងជនសង្ស័យម្នាក់ក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/29999

មេធាវី ស៊ូហ្សាណា តូមាណូវិច មេធាវីអន្តរជាតិមួយរូបទៀតត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៤។ នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសចុះថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ អង្គភាពគាំពារការពារក្តីបានចាត់តាំងលោក ចន ចូន (John R.W.D. Jones) សញ្ជាតិអង់គ្លេស ធ្វើជាសហមេធាវីអន្តរជាតិតំណាងឲ្យជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ដោយត្រូវធ្វើកិច្ចការរួមគ្នាជាមួយនឹងលោក ប៊ិត ស៊ានលីម ។[៤០] ដូច្នេះ បើយោងតាមសេចក្តីប្រកាសទាំងអស់នេះ ជនសង្ស័យទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង ០០៤ ទំនងជាមានមេធាវីតំណាងរៀងៗខ្លួន ដើម្បីការពារខ្លួននៅចំពោះការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តខុសក្រិដ្ឋកម្មនៅអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

នៅមុនពេលមានការចាត់តាំងមេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យទាំង៥រូប ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ អ្នកឃ្លាំមើលដំណើរការវិវឌ្ឍន៍នៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ធ្លាប់បានបង្ហាញអំពីក្តីព្រួយបារម្ភថា សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌របស់ជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ អាចនឹងត្រូវបានរំលោភបំពាន នៅពេលដែលជនសង្ស័យទាំងនោះស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៩ ដោយពុំមានមេធាវីតំណាង ។[៤១]

មេធាវីតំណាងជនសង្ស័យពុំទាន់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង

បច្ចុប្បន្ននេះ ទោះបីជាជនសង្ស័យទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ទទួលបានមេធាវីតំណាងហើយក៏ដោយ ក៏មេធាវីតំណាងឲ្យជនសង្ស័យទាំងអស់នោះនៅពុំទាន់ទទួលបានការអនុញ្ញាតឲ្យចូលពិនិត្យមើលឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿងនៅឡើយទេ ។ អង្គភាពគាំពារការពារក្តី និងស្ថាប័នការពារសិទ្ធិមនុស្សមួយចំនួន បានលើកឡើងថា ការរារាំងមិនអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីតំណាងជនសង្ស័យចូលពិនិត្យមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង បង្ហាញពីការខកខានក្នុងការផ្តល់ការការពារសិទ្ធិជូនជនសង្ស័យឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីមិនអាចផ្តល់កិច្ចការពារដល់កូនក្តីរបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពបានទេប្រសិនបើពួកគេមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង ឬមិនអាចចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេតបាននោះ ។[៤២]

---

៤០ សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គភាពគាំពារការពារក្តី ចុះថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤, លោក JOHN R.W.D. JONES ត្រូវបានចាត់តាំងជាសហមេធាវីការពារក្តីអន្តរជាតិ ដើម្បីតំណាងជនសង្ស័យម្នាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ ។ http://www.eccc.gov.kh/articles/30145

៤១ Julia Wallace, កាសែត ឌឹ ខេមបូឌា ដេលី, "Judge Removes Case 003 Suspect's Lawyers" ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ។

៤២ សុខ ខេមរា, "សំណុំរឿងខ្មែរក្រហម០០៣ និង០០៤ មិនដើរទៅមុខ", វិទ្យុសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក, ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៤ ។ អត្ថបទនេះអាចរកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://khmer.voanews.com/content/without-more-indictments-cambodia-tribunal-lawyers-face-difficulties-khmer/1865129.html

គោលការណ៍ផ្តល់សិទ្ធិឲ្យមេធាវីការពារក្តីអាចចូលពិនិត្យមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង គឺធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាថា សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទត្រូវបានការពារ និងលើកស្ទួយប្រសិទ្ធភាពនៃការស៊ើបអង្កេត និងដំណើរការក្តី និងដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីតំណាងអាចធ្វើសំណើដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេត ។[៤៣]

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមលើសំណុំរឿង០០៤

ការវិវឌ្ឍចុងក្រោយបង្អស់នៃសំណុំរឿង០០៤ គឺការស្នើសុំរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដើម្បីឲ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ រួមទាំងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅតាមបណ្តាលស្រុកសំខាន់ៗមួយចំនួនដែលបច្ចុប្បន្នកំពុងស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលជាផ្នែកនៃសំណុំរឿងនេះ ។[៤៤] នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសមួយចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ នីកូឡាស គូមជេន (Nicholas Koumjian) បានបញ្ជាក់ថា អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ និងអំពើហិង្សាខាងផ្លូវភេទ ដូចបានចោទប្រកាន់ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តិឡើងដោយកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងបានកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់នានាដែលជនសង្ស័យក្នុងសំណុំរឿង០០៤ គឺជាអ្នកកាន់មុខនាទីជាអ្នកបញ្ជា ឬនយោបាយដ៏មានឥទ្ធិពល ។[៤៥] សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបន្ថែមទៀតថា បន្ទាប់ពីវិភាគដោយយកចិត្តទុកដាក់លើព័ត៌មាននៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានខែកន្លងមក សហព្រះរាជអាជ្ញាជឿជាក់ថា ការចោទប្រកាន់លើអង្គហេតុទាំងឡាយដែលមាននៅក្នុងភស្តុតាងថ្មី គឺអាចបង្កើតបានជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែលរួមមានៈ ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ។ អំពើទាំងនេះក៏បង្កើតបានជា អំពើមនុស្សឃាត និង អំពើទារុណកម្មដែលជាការរំលោភទៅលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៥៦ ។[៤៦]

---

[៤៣] Stuart White, កាសែត ភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍, "Controversial Case 004 gets new international attorney" , ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ ។ អត្ថបទនេះអាច រកអានបានតាមរយៈគេហទំព័រ http://www.phnompenhpost.com/national/controversial-case-004-gets-new-international-attorney

[៤៤] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសំណុំរឿង០០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះអាចរកមើលបានតាមរយៈអាស័យដ្ឋានគេហទំព័រ http://www.eccc.gov.kh/articles/30193

[៤៥] ដដែល ។ ដូចខាងលើ ។

[៤៦] ដដែល ។ ដូចខាងលើ ។

សន្និដ្ឋាន

ទោះបីជាការវិវឌ្ឍចុងក្រោយនេះ បានបង្ហាញថា សំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ កំពុងដំណើរការទៅមុខប្រកបដោយភាពរិជ្ជមានក៏ដោយ សាធារណជនទូទៅហាក់បីដូចជានៅពុំទាន់ទទួលបានព័ត៌មានទូលំទូលាយអំពីកិច្ចដំណើរការស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿងទាំងពីរនេះនៅឡើយ ។បន្ថែមពីលើនេះអត្តសញ្ញាណរបស់ជនសង្ស័យនៅតែបន្តស្ថិតនៅក្នុងភាពសម្ងាត់ ពុំទាន់ត្រូវបានប្រកាសជាផ្លូវការ ទោះបីជាការស៊ើបអង្កេតបានចាប់ផ្តើមតាំងពីឆ្នាំ២០០៩ យ៉ាងណាក្តី ។ ការមិនអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីតំណាងជនសង្ស័យចូលពិនិត្យមើលឯកសារក្នុងសំណុំរឿង និងការបដិសេធមិនទទួលស្គាល់មេធាវីតំណាងជនសង្ស័យ ក៏ជាឧបសគ្គរារាំងជនសង្ស័យពីការអនុវត្តសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ។ប្រជាជនកម្ពុជាជាពិសេស ជនរងគ្រោះដោយសាររបបខ្មែរក្រហម គប្បីសមនឹងទទួលបានព័ត៌មានទូលំលាយអំពីការវិវឌ្ឍនៃសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ច្រើនជាងនេះ ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រាកដថា ការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះនឹងធ្វើឡើងប្រកបដោយអត្ថន័យ ។